

Audit

RKC Waalwijk

Auditteam Voetbal en Veiligheid

O-meting | september 2011

Audit

RKC Waalwijk

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | september 2011

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

RKC Waalwijk

Gemeente Waalwijk

Openbaar Ministerie Breda

Regiopolitie Midden en West Brabant

Illustraties en vormgeving

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda

Tom van Ham

Henk de Man

André Oudendag

Siert Vos

© Arnhem, september 2011

Inhoudsopgave

1	Inleiding		5
2	Club, supporters en incidenten	7	
3	Samenwerking rondom voetbalveiligheid	9	
4	Inzet rondom voetbal per organisatie getypeerd		11
5	De BVO onder de loep		13
6	Hoofdpijnen veiligheidsbeleid	1	7
7	Aandachtspunten veiligheidsbeleid vanuit de veiligheidspartners		18
8	Club- en gemeentespecifiek	20	
9	Samenvatting en conclusies	21	
	Bijlage - verantwoording Audit		22

1. Inleiding

Van Auditteam Voetbalvandalisme naar Auditteam Voetbal en Veiligheid

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in, dat op grond van artikel 2a van het Instellingsbesluit van 13 augustus 2003 (en gewijzigd op 15 december 2006) de volgende taakstelling kreeg:

- bij ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland een kortlopend feitenonderzoek te doen;
- onderzoek te verrichten naar het voorkómen van incidenten.

Daarnaast was het op grond van art. 3 in het (gewijzigd) Instellingsbesluit mogelijk om onderzoek te verrichten op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), of op verzoek van de burgemeester van de betreffende regio, waar zich ingrijpende incidenten voordeden (in overleg met BZK). Ook kon het Auditteam op eigen initiatief besluiten tot het verrichten van onderzoek (eveneens in overleg met BZK).

Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2008 af met een eindrapport.

Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma en is de naam van het Auditteam gewijzigd in het Auditteam Voetbal en Veiligheid. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft in 2008 de taken van het Auditteam geherformuleerd.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om voor de komende twee jaar op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven aan de lokale voetbalvierhoek over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – op eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd.¹ Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbal club: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

Voor zover mogelijk worden ook (vertegenwoordigers van) de supporters in de afstemming met de BVO betrokken, doch zij bepalen niet (mede) het beleid.

¹. Zie voor de onderzoeksverantwoording de bijlage.

2. Club, supporters en incidenten

2.1 RKC Waalwijk is in 1940 ontstaan door het samengaan van HEC, WVB en Hercules. De club treedt in het seizoen 1984/1985 toe tot het betaald voetbal en komt sinds die tijd met name uit in de Eredivisie. De laatste jaren is de club afwisselend actief in de Jupiler League en de Eredivisie. Thuiswedstrijden worden sinds 1996 gespeeld in het Mandemakers Stadion met een capaciteit van 7.500 toeschouwers. De BVO huurt het stadion van de gemeente.

2.2 Doorgaans zitten bij een thuiswedstrijd van RKC Waalwijk circa 6.500 bezoekers in het stadion; de meesten daarvan (circa 3.500) zijn in het bezit van een seizoenkaart. Bezoekers van thuiswedstrijden van RKC Waalwijk zijn van alle leeftijden en maatschappelijke klassen en komen uit Waalwijk en omgeving.

Een klein deel van de aanhang van RKC Waalwijk – tien tot vijftien personen – wordt door de lokale veiligheidspartijen benoemd als toonaangevend subject. Zij zijn in staat een groep meelopers van circa 150 tot 200 personen te mobiliseren; een deel van deze groep meelopers bestaat uit een nieuwe generatie hooligans, die tussen de zestien en twintig jaar oud zijn.

De informatiepositie over deze overlastgevende supporters is, onder andere door het ontbreken van een Sociaal Preventief Supportersproject, beperkt (zie ook 5.12). Tot op heden is geen gebruik gemaakt van het systeem Hooligans in Beeld (HIB) omdat geen enkele supporter aan de criteria voldeed. In de nabije toekomst zal het systeem van informatie over overlastgevende supporters worden voorzien.

2.3. Een klein deel van de supporters van RKC Waalwijk maakt zich schuldig aan kleine delicten en zoekt zowel rondom thuis- als uitwedstrijden in toenemende mate de confrontatie met andere supportersgroepen. In totaal zijn er volgens het Voetbalvolgsysteem (VVS) zes landelijke stadionverboden en twee lokale stadionverboden (peildatum 15 oktober 2011).

2.4 De BVO heeft twee officiële supportersverenigingen, te weten De Supportersvereniging RKC Waalwijk en de Onafhankelijke Supportersvereniging Waalwijk (OSW). Laatstgenoemde behartigt de belangen van de fanatiekere supporters en is – net als de eerstgenoemde supportersvereniging – een officiële gesprekspartner van de BVO. Een klein aantal fanatieke supporters boycot deze gesprekken.

2.5 Er is één supportershome, gelegen aan de Oostzijde van het stadion (vak EE). Het supportershome is ruim voor aanvang van de wedstrijd toegankelijk voor thuis supporters. In het supportershome gaat het er gemoedelijk aan toe en zijn zowel de fanatiekere als andere supporters aanwezig. De harde kern van RKC Waalwijk verzamelt voor de wedstrijd doorgaans in een nabij het stadion gelegen café.

- 2.6 In het afgelopen jaar (peildatum 15 oktober 2011) hebben tijdens thuiswedstrijden twaalf incidenten – waaronder het afsteken van vuurwerk of het zoeken van de confrontatie met andere supportersgroepen – waarbij supporters van RKC Waalwijk betrokken waren, plaatsgevonden. Tijdens uitwedstrijden ligt het aantal incidenten in dezelfde periode op negen. Het gaat ook dan met name om het afsteken van vuurwerk of het zoeken van de confrontatie met andere supportersgroepen.
- 2.7 In welke mate de BVO verantwoordelijkheid draagt voor het bestrijden van (voetbalgerelateerde) overlast buiten het directe stadionterrein, bestaat op lokaal niveau nog geen overeenstemming. Zo is de politie van mening dat de BVO op dit gebied een actievere rol kan spelen, bijvoorbeeld door het inzetten van observanten. De BVO stelt daarentegen dat een dergelijke rol aan de politie toebehoort.
- 2.8 Thuiswedstrijden van RKC Waalwijk worden geclassificeerd als een A-, B- of C-wedstrijd. Tijdens A-wedstrijden is er sprake van vrij vervoer voor bezoekende supporters, terwijl bij B-wedstrijden een auto-/buscombi wordt opgelegd. De BVO kent in het huidige seizoen één C-wedstrijd. Bij deze wedstrijd zijn er strikte afspraken rondom kaartverkoop en vervoer en daarnaast mag er voorafgaand, tijdens en na afloop van deze wedstrijden geen alcohol worden geschonken.

Aanvankelijk zouden in het seizoen 2011-2012 vijf A-wedstrijden, tien wedstrijden in de B-categorie en twee C-wedstrijden gespeeld worden. Doordat het tijdens de A-wedstrijden tegen Heracles Almelo en AZ tot ongeregeligheden is gekomen, is echter door de politie en gemeente besloten alle wedstrijden van het huidige seizoen minimaal als een B-wedstrijd in te schalen. De C-wedstrijd betroffen de wedstrijden tegen ADO Den Haag en Feyenoord. De wedstrijd tegen Feyenoord is later afgeschaald naar een B-wedstrijd.

3. Samenwerking rondom voetbalveiligheid

- 3.1 De samenwerking tussen BVO, gemeente, Openbaar Ministerie (OM) en politie is te typeren als positief kritisch. De aanwezigheid bij overleggen vanuit het OM is beperkt en partijen spreken naar buiten toe niet altijd met één stem.

Het voorgaande neemt niet weg dat op operationeel, ambtelijk en hoger beleidsmatig niveau (periodiek) overleg gevoerd wordt tussen de betrokken partijen, er sprake is van korte onderlinge lijnen en respect voor elkaars standpunten en belangen. Hieronder geven we de overleggen die periodiek gevoerd worden weer.

- Er is onder regie van de gemeente een vierhoek; naast de burgemeester en de directeur Algemene Zaken en veiligheidscoördinator van de BVO, schuiven een teamchef en de Officier van Justitie aan. Deze vierhoek is niet structureel ingevuld in 2011.
 - Er is onder regie van de gemeente een vijfwekelijks Beleidsoverleg Voetbal (BOV). Hierbij zijn de Operationeel Commandant (politie), de beleidsadviseur OO&V (gemeente) en de veiligheidscoördinator (BVO) aanwezig. Ook de GHOR en brandweer sluiten aan bij dit overleg. Het OM sluit op uitnodiging aan en is derhalve niet altijd aanwezig.
 - Periodiek vindt een operationeel overleg plaats tussen de operationeel commandant, de voetbalcoördinator, de supporterscoördinator (politie) en de veiligheidscoördinator (BVO). Tijdens dit operationeel overleg worden de wedstrijden van de BVO voor- en nabesproken. Van een vast wekelijks operationeel overleg waarin wedstrijden worden nabesproken, is nog geen sprake.
 - Voor elke thuiswedstrijd van de BVO is er overleg tussen de BVO en de politie; tevens vindt enkele weken voorafgaand aan de wedstrijd overleg plaats met de bezoekende partij
 - Op regionaal niveau zijn er overleggen waarbij politiepersoneel en vertegenwoordigers van de verschillende BVO's in de politieregio (NAC, RKC Waalwijk en Willem II) samenkomen.
 - Binnen de politie is er intern tactisch overleg.
 - Op de wedstrijddag is er intern operationeel overleg bij de politie.
- 3.2 Tijdens het beleidsoverleg, dat vijfwekelijks onder regie van de gemeente plaatsvindt, worden onder andere de volgende zaken globaal besproken:
- Bespreking (bestuurlijke) maatregelen rondom risicowedstrijden
 - Terugblik op gespeelde wedstrijden
 - Vooruitblik op te spelen wedstrijden
 - Bespreking eventuele incidenten

- 3.3 De stewards voeren elk jaar een calamiteitenoefening uit; om er zorg voor te dragen dat alle stewards een rol spelen tijdens de oefening, wordt gewerkt in verschillende kleine groepen. Uit deze oefeningen blijkt dat bij het merendeel van de stewards op *safety*-gebied momenteel de nodige noodzakelijke kennis ontbreekt. Dit is onder andere een gevolg van het feit dat deze zaken onvoldoende aan de orde komen tijdens de training van de stewards.

De voetbaleenheid van de politie oefent met het eigen personeel twee maal per jaar bij het stadion.

Tot op heden zijn er nog geen multidisciplinaire oefeningen uitgevoerd. De veiligheidsregio speelt bij de oefeningen bovendien geen rol.

- 3.4 De politie is sinds het seizoen 2010-2011 niet langer in de commandokamer aanwezig tijdens wedstrijden, waardoor de politie de sfeer minder ervaart dan zij eerder in het stadion deed. De terugtrekking van de politie zorgde er – blijkens interviews – aanvankelijk voor dat de relatie tussen de BVO en politie verslechterde. Inmiddels weten partijen elkaar weer te vinden, hoewel de gemeente en BVO de afwezigheid van de politie wel als een gemis ervaren (zie ook 5.7 en 7.1).

4. Inzet rondom voetbal per organisatie getypeerd

4.1 De veiligheidsorganisatie van de BVO is momenteel als volgt:

- Binnen de BVO geeft de directie (directeur Algemene Zaken) leiding aan de veiligheidsorganisatie. De veiligheidscoördinator is de enige die als betaalde kracht actief bezig is met veiligheid; hij werkt samen met twee stewardcoördinatoren. Onder de bovenkant van de veiligheidsorganisatie werken tijdens een wedstrijd tussen de 60 en 90 stewards, zes hoofdstewards, twee tot zes beveiligers en veertien medicals.
- Indien noodzakelijk, huurt de BVO extra stewards in bij FC Den Bosch. De praktijk leert dat dit met name gebeurt tijdens risicowedstrijden.
- De BVO maakt gebruik van beveiligers van RKSAFE. Dit is een samenwerkingsverband tussen de BVO en een beveiligingsbedrijf. Beveiligers worden niet alleen ingezet tijdens voetbalwedstrijden, maar kunnen ook door andere partijen worden ingehuurd voor werkzaamheden op het gebied van veiligheid en *hospitality*.
- De veiligheidscoördinator is verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid, de stewarding- en veiligheidsorganisatie bij wedstrijden van RKC Waalwijk, alsmede overige veiligheidsvraagstukken die de club raken.
- Binnen het stadion heeft de BVO de regie. De politie kan de regie op verzoek van de BVO overnemen. Omdat de commandovoering van de politie niet langer plaatsvindt vanuit de commandoruimte, blijkt tijdens een wedstrijdbezoek dat het bij onverwachte situaties onduidelijk is wie wanneer welke beslissingen neemt. Daarnaast zijn scenario's onvoldoende uitgewerkt (zie ook 5.7 en 7.1).

4.2. De stewardbriefing vindt getrappt plaats. Eerst ontvangen de hoofdstewards van de veiligheidscoördinator (BVO) een duidelijke en professionele briefing, die zij ook voor aanvang van de briefing per mail ontvangen hebben. Vervolgens ontvangen de stewards per sector een briefing. Tijdens deze briefing komt niet alle noodzakelijke informatie, zoals bijvoorbeeld stadionverboden, aan de orde. Na afloop van de wedstrijd wordt een debriefing gehouden met de stewardcoördinatoren. De veiligheidscoördinator ontvangt tevens een calamiteitenformulier per e-mail; een debriefing met de stewards ontbreekt.

4.3 Bij de politie zijn in totaal drie personen actief rondom het voetbal. Zij hebben alle drie verplichtingen naast het voetbal. Zo heeft de vaste voetbalcoördinator ook horeca- en nachtdiensten. Hierdoor vergt het plannen van overleggen een flexibele houding van alle partijen.

De politie-inzet tijdens wedstrijden c.q. het aantal betrokken personen is afhankelijk van de risico-inschatting van de wedstrijd. Op basis de interviews kan het volgende over de politie-inzet gezegd worden:

- Tijdens A-wedstrijden wordt maximaal 18 man politiepersoneel ingezet.
- Tijdens B-wedstrijden wordt maximaal 24 man politiepersoneel ingezet.
- Tijdens C-wedstrijden wordt maximaal 23 man politiepersoneel ingezet. Tijdens deze wedstrijden is verder sprake van inzet van een sectie ME dan wel beredenen.

De informatie rondom inzet tijdens A-, B- en C-wedstrijden is in de veiligheidsverklaring als volgt weergegeven:

	A	B	C
Voetbalcoördinator	1	1	1
Supportersbegeleider	2	2	2
Politiepersoneel	12	16-20	16-20
Rechercheurs	-	2	2
Mobiele Eenheid	-	Evt. sectie of peloton, mogelijk 6 beredenen	Idem
Arrestatie Eenheid	-	Evt. sectie of peloton, mogelijk video-team	Idem

Wedstrijden verlopen vanuit het oogpunt van veiligheid goed. Het bejegeningprofiel van de politie richting supporters is laagdrempelig en vriendelijk. Aan het bejegeningprofiel richting supporters wordt door de ME vormgegeven door niet in volledige uitrusting rondom het stadion aanwezig te zijn; zo wordt de 'lange lat' niet gedragen tot gebruik daarvan door de omstandigheden noodzakelijk wordt geacht.

- 4.4 De briefing van de politie bestaat uit een briefing voor de commandanten (vooroverleg), een briefing voor de politiemensen die zich rondom het stadion begeven en een briefing voor de ME. Deze briefings worden deels ondersteund door (digitale) hulpmiddelen. In de door ons bezochte briefing zijn aan het programma HIB, informatie van de RID en genomen maatregelen geen of te beperkt aandacht besteed, waardoor diepgang en actualiteit ontbraken.
- 4.5 Het OM heeft één voetbalofficier die zich bezighoudt met het betaald voetbal in de regio; deze wordt ondersteund door twee parketsecretarissen die voetbal in portefeuille hebben. Het OM is – wanneer het uitgenodigd wordt – vertegenwoordigd tijdens overleggen. Bij A- en B-wedstrijden is het OM niet aanwezig in het stadion, terwijl tijdens C-wedstrijden zowel de voetbalofficier als een parketsecretaris standaard in het stadion, dan wel op het politiebureau in Waalwijk, aanwezig is.
- 4.6 Binnen de gemeente is – naast de burgemeester als eindverantwoordelijke voor de openbare orde en veiligheid – een beleidsadviseur OO&V betrokken bij het uitzetten van het beleid rondom voetbal. Zij worden verder ondersteund door een beleidsondersteuner en een medior bestuursadviseur.

5. De BVO onder de loep

- 5.1 De opleiding die de stewards ontvangen, wordt door de veiligheidscoördinator (BVO) gegeven en is geaccrediteerd door de KNVB. Alle voor de BVO werkzame stewards zijn na afronding van de opleiding derhalve in het bezit van de blauwe pas van de KNVB. Tijdens wedstrijden van de BVO worden minimaal 60 stewards ingezet.
- 5.2 De kwaliteit en kwantiteit van de stewarding zijn matig, hoewel in vergelijking met het recente verleden wel stappen zijn gemaakt. Zo hebben alle bij de BVO werkzame stewards inmiddels de basisopleiding afgerond. Er is met name zorg over het functioneren van de sectorhoofden en hoofdstewards.
- De stewards ontvangen een vrijwilligersvergoeding; daarnaast ontvangen zij een zogenaamd voordeel pakket, waarmee zij bijvoorbeeld met korting boodschappen kunnen doen bij een deel nemende supermarkt. Door het aanbieden van dit voordeelpakket wordt beoogd nieuwe stewards voor het relatief oude stewardkorps te werven.
- 5.3 Stewards lijken niet voldoende toegerust te zijn om bij een incident daadkrachtig op te treden. Dergelijke taken zijn dan ook uitbesteed aan de beveiliging. Personen die zich in het stadion misdragen, worden door de voetbaleenheid overgebracht naar het politiebureau in Sprang-Capelle.
- 5.5 In het stadion van RKC Waalwijk is plaats voor 7.500 personen; de BVO heeft circa 3.500 seizoenkaarthouders. Seizoenskaarthouders en houders van een clubcard zijn in de gelegenheid om – afhankelijk van de risicocategorie van de wedstrijd – maximaal vier toegangsbewijzen bij te kopen in de voorverkoop.
- De voorverkoop start drie weken voor aanvang van de wedstrijd via verkooppunten van TicketBox en een Online Ticketservice. Wanneer op de wedstrijddag zelf nog toegangsbewijzen verkrijgbaar zijn, kunnen deze minimaal anderhalf uur voor aanvang van de wedstrijd bij het stadion worden aangeschaft. Bij een beperkt aantal wedstrijden staat de voorverkoop ook open voor personen die niet in het bezit van een clubcard zijn. In deze gevallen wordt gesproken van vrije verkoop.
- 5.6 Het stadion van RKC Waalwijk is in een woonwijk gelegen. Over de fysieke infrastructuur rondom en in het stadion is het volgende op te merken:
- De bewegwijzering om het stadion te kunnen bereiken, is redelijk; wel valt op dat uitsupporters het busvak niet altijd vanaf de juiste zijde benaderen.
 - Het stadion heeft alleen zitplaatsen en de tribunes zijn onderverdeeld in segmenten. Opvallend is de lexaanwand met een hoogte van anderhalve meter bij het harde kern vak EE-FF. De meerwaarde van een lexaanwand met deze hoogte is beperkt.

- De tribunes zijn goed te begaan en met een breed pad van grind en bitumen afgescheiden van het vel d. Bij het uitvak en vak EE-FF is een houten schutting geplaatst die het zicht op het vel d vanuit de gracht belemmert. Op deze wijze wordt voorkomen dat supporters zich lange(re) tijd in de gracht ophouden.
- Het supportershome is gevestigd in het stadion onder tribune EE. Het supportershome is ruim en beschikt over verschillende spelmogelijkheden, waaronder biljarttafels en speelautomaten.
- Na de wedstrijd kunnen supporters het stadion snel verlaten. Wel blijft een aantal personen rondhangen op een kruising nabij het bussenvak. Het vertrek van bezoekende supporters verloopt via deze kruising. Als gevolg daarvan behoeft de afvoer van bezoekende supporters bijzondere aandacht in verband met de veiligheid en is er sprake van een onnodig grote politie-inzet.
- Supporters zijn genoodzaakt om hun auto in een grote straal rondom het stadion te parkeren. Momenteel gedogen politie en gemeente parkeren in een groenstrook nabij het stadion.
- De bussluis voor bezoekende supporters heeft een capaciteit van twaalf bussen of honderd auto's. Het hekwerk rondom de bussluis is aan twee zijden bedekt met plastic zeil, om te voorkomen dat supportersgroepen contact met elkaar maken. Omdat het hekwerk niet volledig bedekt is, blijft echter de mogelijkheid bestaan dat supportersgroepen alsnog contact leggen.
- Het mooie uitvak heeft een capaciteit van 680 personen, is in zijn geheel voorzien van zitplaatsen en vanaf de afgesloten parkeerruimte goed te bereiken; uit het onderzoek *Uitsupporters Centraal* bleek reeds dat uitsupporters het uitvak waarderen. Bezoekende supporters worden deugdelijk gefouilleerd alvorens zij het bezoekersvak betreden.
- De bezoekende supporters kunnen bij een snackcorner terecht voor consumpties; alcohol wordt in het uitvak niet verkocht. Het zicht op het veld vanaf het bezoekersvak is goed en het geheel (sanitair, catering) is redelijk verzorgd. In totaal zijn er vier routes om uitsupporters na afloop van de wedstrijd af te voeren.
- Alle tribunes hebben zitplaatsen; op de vakken waar de fanatiekere aanhang vertoeft (met name op het vak EE), staan de meeste mensen. De afstand tussen uitvak en het vak van de groep fanatiekere supporters is maximaal.

5.7 Vanuit de commandoruimte vindt de aansturing van de veiligheidsorganisatie plaats. De commandoruimte is ter hoogte van vak AA gelegen en geeft een goed overzicht over het stadion:

- De commandoruimte is klein en bestaat uit één ruimte. Tijdens wedstrijden zijn in de commandoruimte drie personen aanwezig: een notulist, een cameraman en de veiligheidscoördinator.
- De politie is sinds het seizoen 2010-2011 niet langer in de commandoruimte aanwezig. Camerabeelden worden van het stadion doorgezonden naar het politiebureau in Sprang-Capelle. Politiepersoneel heeft telefonisch contact met een medewerker van de BVO wanneer het de besturing van een bepaalde camera over wil nemen; tijdens de rust hebben BVO en politie overleg in het stadion.

- De commandoruimte van de politie op het politiebureau is geen permanente ruimte en dient voor elke wedstrijd te worden opgebouwd. Bij één wedstrijd bleek de commandoruimte nog niet operationeel te zijn op het afgesproken tijdstip.
- Toegang tot de commandoruimte is voor onbevoegden tijdens de wedstrijd mogelijk. Deze ruimte is via de tribunes betrekkelijk eenvoudig te bereiken en de deur naar de commandoruimte is niet afgesloten.
- De ruimte en inrichting zijn afdoende bij een wedstrijd zonder problemen. In het geval van een calamiteit schiet de ruimte tekort. Gezien de wijze waarop de politie invulling geeft aan de bevelvoering tijdens voetbalwedstrijden, is het voor BVO en politie bovendien niet mogelijk om tijdens onverwachte situaties rustig met elkaar te overleggen en snel beslissingen te nemen.
- Het stadion beschikt binnen en buiten over vijftien (digitale) camera's. De camera's geven onvoldoende overzicht over het stadion en de stadionomgeving. Zo wordt het zicht op het busvak belemmerd door overhangende takken en enkele bomen en ontbreekt zicht op een nabij het busvak gelegen groenzone. De beeldkwaliteit van de camera's en zoommogelijkheden zijn voldoende; in geval van tegenlicht of duisternis is de kwaliteit van de camera's echter (zeer) beperkt.

5.8 Het stadion verkeert, zoals aangegeven, in een redelijke tot goede staat. We benoemen een aantal aandachtspunten:

- Met name de afvoer van supporters van de bezoekende club heeft bijzondere aandacht in verband met de veiligheid en zorgt voor een onnodig grote politie-inzet.
- De parkeergelegenheid rondom het stadion is te beperkt. Dit heeft tot gevolg dat auto's op een nabijgelegen groenzone moeten worden geparkeerd. Het zicht met de camera's op deze plek is echter slecht.
- De commandoruimte voldoet tijdens wedstrijden zonder incidenten. Bij een calamiteit zijn de beschikbare middelen niet toereikend. Het feit dat de commandovoering door de politie plaatsvindt vanuit het politiebureau in Sprang-Capelle, draagt er bovendien aan bij dat geen snelle beslissingen genomen kunnen worden tijdens onverwachte situaties.

5.9 Binnen de club zijn verschillende maatregelen ter beheersing van ongewenst supportersgedrag getroffen. Hieronder worden zij puntsgewijs benoemd:

- Ter vermaak van de supporters is er een supportershome waar supporters voor, na en tijdens de wedstrijd terecht kunnen. Het supportershome is ruim van opzet en biedt verschillende spelmogelijkheden.
- Tijdens A- en B-wedstrijden is de consumptie van alcohol voor thuis-supporters toegestaan. Gebruik van softdrugs wordt gedoogd; wel wordt softdrugs ingenomen wanneer dit bij foullering wordt aangetroffen. Gebruik van harddrugs is verboden.

- Na misdragingen moet een support er zich verantwoorden bij de gedragscommissie. Binnen deze commissie zijn club, politie en gemeente vertegenwoordigd. Overwogen wordt om supporters in de toekomst ook preventief aan te spreken vanuit de gedragscommissie wanneer zij hinderlijk gedrag vertonen dat op zichzelf (nog) geen aanleiding is voor een stadionverbod.

5.10 Foullering:

- De uitsupporters worden afgeschermd richting het uitspel gebracht. Stewards foulleren op correcte wijze. Er is een vrouwelijke steward aanwezig om eventuele vrouwelijke supporters van de bezoekende club te foulleren. Bezoekende supporters worden voor het passeren van de tourniquets gefouilleerd.
- De situering voor de foullering in de andere delen van het stadion is goed. Foullering vindt plaats in de ruimte achter de tourniquets, voordat supporters de tribunes kunnen betreden.

5.11 De BVO is actief betrokken bij maatschappelijk beleid, dat zich richt op de inwoners van de gemeente Waalwijk en omstreken. Zij zet zich daarbij in voor zowel lokale als regionale initiatieven. De BVO streeft ernaar in de toekomst nog meer stappen te zetten in het maatschappelijke beleid. De pijlers zullen daarbij gericht zijn op mens- en talentontwikkeling (zoals bijvoorbeeld een buddyproject) en stimulering van de breedtesport (bijvoorbeeld door een penaltycompetitie).

5.12 De BVO is, als gevolg van gebrek aan financiële middelen, niet betrokken bij een Sociaal Preventief Supportersproject (SPS). Tevens zijn middelen hiervoor niet beschikbaar bij de politie en de gemeente. Het ontbreken van een SPS heeft tot gevolg dat de jongerenaanwas bij lokale partijen onvoldoende in beeld is. Met behulp van het systeem KENO proberen lokale partijen deze groep in beeld te brengen.

6. Hoofdlijnen veiligheidsbeleid

- 6.1 De vergunning wordt door de gemeente per seizoen aan de BVO verleend. Indien nodig, kunnen door de burgemeester extra voorwaarden aan een wedstrijd worden verbonden; bij ongeregelheden kunnen noodbevoegdheden, zoals genoemd in de Gemeentewet, worden toegepast.
- 6.2 Wanneer het speelschema bekend is, wordt de risico-inschatting van wedstrijden in eerste aanleg apart gedaan door de politie en de BVO. Vervolgens komen deze twee partijen bij elkaar en formuleren zij een advies dat na eventuele opmerkingen van de beleidsambtenaar OO&V aan de burgemeester wordt voorgelegd. Deze zogenaamde 'jaarkalender' wordt vastgesteld in de driehoek. Op basis van actuele informatie kan echter bijgestuurd worden.
- 6.3 Vanuit de politie kijkt men bij het vaststellen van de politie-inzet voor een wedstrijd naar de historie tussen beide clubs en informatie van het CIV en uit het VVS. Daarnaast maakt de politie gebruik van RID-informatie. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de informatiepositie van de RID beperkt is en eventuele informatie niet altijd voldoende onderbouwd kan worden. Dit heeft tot gevolg dat het vertrouwen in informatie die de RID verstrekt, beperkt is.
- 6.4 Het voetbalconvenant beoogt te bewerkstelligen dat wedstrijden feestelijk, veilig en ordentelijk verlopen. Het convenant heeft een geldigheidsduur van drie jaar en geldt ongeacht de visie waarin de BVO haar wedstrijden speelt. Indien er in de tussenliggende periode wijzigingen zijn, worden deze alsnog in het convenant opgenomen. Het convenant wordt ondertekend door brandweer, BVO, gemeente, GHOR, OM en politie.
- 6.5 Tijdens de wedstrijd zelf is er sprake van meerdere veiligheidsmaatregelen (zie ook foullering) en afspraken:
- De BVO heeft de (juridische) eindverantwoordelijkheid en bepaalt wat er in het stadion gebeurt, de politie onder gezag van de burgemeester daarbuiten. De politie is niet zichtbaar aanwezig in het stadion: er worden spotters ingezet om (het gedrag van) supporters te observeren.
 - Arrestanten rondom voetbalwedstrijden worden overgebracht naar het bureau in Sprang-Capelle, waarna zij, indien mogelijk, direct gehoord worden en dossier wordt opgemaakt. De parketsecretaris en/of de Officier van Justitie zijn tijdens C-wedstrijden op het politiebureau aanwezig.

7. Aandachtspunten veiligheidsbeleid vanuit de veiligheidspartners

7.1 De aanpak van veiligheidsvraagstukken rondom voetbalwedstrijden vraagt om samenwerking en afstemming tussen private (BVO) en publieke partijen (gemeente, OM en politie). In algemene zin zijn de veiligheidspartners tevreden over de samenwerking; deze tevredenheid is de afgelopen jaren toegenomen doordat bij alle partijen sprake is van continuïteit in de personele bezetting. We benoemen een aantal aandachtspunten:

- Als gevolg van andere taken is de bereikbaarheid van de politie voor de BVO een aandachtspunt. Daarnaast is het inplannen van overleg door deze overige werkzaamheden lastig.
- Kennis over de jongerenaanwas is – mede door het ontbreken van een Sociaal Preventief Supportersproject – onvoldoende. Het starten van een SPS kan helpen bij het verbeteren van de informatiepositie. Daarnaast dient de RID zijn informatiepositie over de doelgroep te verbeteren.
- Er is sprake van een relatief oud stewardkorps. Daarnaast verloopt het werven en selecteren van nieuwe stewards moeizaam en is ook de kwaliteit van de stewards – ondanks het feit dat zij in bezit zijn van de blauwe pas van de KNVB – een belangrijk aandachtspunt.
- Doordat de politie niet langer in de commandoruimte aanwezig is, verslechterde de onderlinge relatie tussen BVO en politie bij aanvang van het huidige seizoen. Deze verhoudingen zijn inmiddels genormaliseerd. Wel is het de vraag in welke mate effectieve aansturing van eenheden rondom het stadion plaats kan vinden tijdens een incident. Afspraken over regievoering op een dergelijk moment zijn nog niet gemaakt, wat in de praktijk – tijdens de thuiswedstrijd tegen AZ – reeds tot een onoverzichtelijke situatie heeft geleid.
- De BVO kan volgens andere partijen een actievere bijdrage leveren c.q. meer regie nemen bij de aanpak van problemen die het spel en van voetbalwedstrijden op lokaal niveau opleveren. Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat de BVO in vergelijking met het verleden grote stappen heeft gemaakt.
- Het OM is onvoldoende betrokken bij het lokale beleid rondom voetbalveiligheid. Zowel de Officier van Justitie als de parketsecretaris zijn bij de overige partijen rondom overleggen (vrijwel) niet in beeld.
- Door de ligging van het stadion in een woonwijk, is het parkeren rondom het stadion een probleem; door de gemeente wordt derhalve gedoogd dat op een groenzone nabij het stadion geparkeerd wordt door thuis supporters van de BVO. Deze groenzone is gelegen tegenover het busvak waar de supporters van de bezoekende club hun auto parkeren en/of met de bus arriveren.

- Op lokaal niveau moet meer aandacht uitgaan naar oefeningen die gericht zijn op het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Het periodiek uitvoeren van een *table top* oefening waarbij de veiligheidsregio betrokken wordt, kan daaraan bijdragen.
- De door de BVO genomen fysieke maatregelen zijn (nog) niet altijd toereikend. Ondanks een recente investering in het camerasysteem is de kwaliteit van het cameratoezicht nog niet voldoende en ontbreekt zicht op – uit het oogpunt van veiligheid – essentiële locaties.
- De afvoer van bezoekers en supporters is op dit moment een punt van aandacht, doordat deze de bussluis doorgaans aan de voorzijde moeten verlaten. Incidenteel - bij geringe bezoekersaantallen - wordt besloten om bezoekende supporters te laten vertrekken via de achterzijde van de bussluis.

8. Club- en gemeentespecifiek

- 8.1 Opvallend is dat de commandovoering van de politie niet langer op het stadion, maar vanuit het politiebureau te Sprang-Capelle plaatsvindt. Het terugtrekken van de politie uit de commandoruimte is een trend die korpsbreed – dus ook in Breda en Tilburg – is ingezet. De gedachte achter dit beleid is voor (andere) partijen niet helder en in strijd met aanbevelingen die gedaan worden in het onderzoeksrapport *'De politieaanpak van voetbalwedstrijden in Nederland'*. In dit rapport wordt geconstateerd dat het meest efficiënt kan worden gewerkt, wanneer verschillende partijen in de commandoruimte aanwezig zijn: één van deze partijen is de politie.

9. Samenvatting en conclusies

- 9.1 RKC Waalwijk voetbalt in een gezellig stadion midden in een woonwijk, waar supporters gastvrij worden ontvangen; supporters zitten in een mooi bezoekersvak en hebben bovendien (in een afgescheiden gebied in het uitvak) dezelfde faciliteiten als het thuispubliek met uitzondering van de mogelijkheid tot het nuttigen van alcohol. Daarmee is het bezoeken van een thuiswedstrijd van RKC Waalwijk een aangename gelegenheid.

Over de onderlinge samenwerking en communicatie zijn gemeente, BVO, politie en OM tevreden (zie 3.1 en 7.1). Er zijn verschillende periodieke overlegvormen en korte onderlinge lijnen.

- 9.2 Op basis van de uitgevoerde audit zijn er enkele aandachtspunten te benoemen, die achtereenvolgens met een verwijzing naar de betreffende paragraaf in het rapport worden aangegeven:
- De BVO dient alert te zijn op de kwaliteit en kwantiteit van de stewardorganisatie, hoewel in vergelijking met het recente verleden goede stappen zijn gezet (5.2, 7.1).
 - Tot op heden is op lokaal niveau onvoldoende aandacht besteed aan oefeningen die zich richten op het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Gezien het feit dat scenario's niet altijd voldoende zijn uitgewerkt en de commandovoering van de politie op afstand plaatsvindt, is dit een belangrijk punt van aandacht (3.3, 5.7, 7.1).
 - In de commandoruimte zijn tijdens de wedstrijd enkel medewerkers van de BVO aanwezig. De commandovoering door de politie vindt plaats vanuit het politiebureau in Sprang-Capelle. Door de afwezigheid van de politie in de commandokamer is er het risico van onvoldoende invoelingsvermogen van de actuele situatie door de stadioncommandant. Hierdoor bestaat bij acute situaties het risico van onvoldoende adequaat optreden (5.7, 5.8, 7.1).
 - De kwaliteit en kwantiteit van het cameratoezicht bij en rondom het stadion zijn onvoldoende; op meerdere relevante locaties, waaronder het busvak, ontbreekt het aan volledig zicht. De kwaliteit van de camera's is bij tegenlicht en duisternis bovendien beperkt (5.7, 5.8, 7.1).
 - Op lokaal niveau is onvoldoende zicht op een nieuwe generatie hooligans. Onder andere het ontbreken van een Sociaal Preventief Supportersproject is hier debet aan (2.2, 6.3, 7.1).
 - Vanuit de gemeente zijn twijfels ingebracht over de terugtrekking van de politie uit de commandoruimte. BVO en gemeente ervaren de afwezigheid van de politie in de commandoruimte als een gemis (3.4, 5.7, 7.1).

Bijlage - verantwoording Audit

Geïnterviewde personen

Wout Dalmaijer (Politie)	Voetbalcoördinator
Anton van Dongen (OM)	Parketsecretaris
John Hermans (BVO) V	eiligheidscoördinator
Remy van der Hoek (Gemeente)	Beleidsambtenaar OO&V
Nol Kleijngeld (Gemeente)	Burgemeester
Hans van Ierland (Politie)	Operationeel Commandant

Geraadpleegde documenten

Algemeen Draaiboek Politie
Convenant Betaald Voetbal
Draaiboek RKC Waalwijk – AZ
Draaiboek RKC Waalwijk – NEC
Dreigingsinschatting Evenementenformulier
Notulen Beleidsoverleg Voetbal
Plattegrond Mandemakers Stadion
Rapport 'De politieaanpak van voetbalwedstrijden in Nederland' (Politieacademie)
Rapport 'Uitsupporters Centraal' (Auditteam Voetbal & Veiligheid)
Richtlijnen Wedstrijdcategorisering
VoetbalVolgSysteem (VVS): uitsluitingen, thuisgedrag en uitgedrag

Observaties en activiteiten

Wedstrijdbezoek RKC Waalwijk – AZ (18 september 2011)
met als aandachtspunten:

- Wedstrijdvoorbereiding met de scheidsrechter
- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Vak harde kern
- Bezoekersvak
- Fouillering supporters
- Supportershomes
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

Wedstrijdbezoek RKC Waalwijk – NEC (25 september 2011)
met als aandachtspunten:

- Briefing politie
- Commandovoering politie vanuit politiebureau
- Commandoruimte
- Vak harde kern
- Bezoekersvak
- Fouillering supporters
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

